

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Teze diplomové práce

Rozdíly mezi úplatným převodem podílu v obchodní korporaci a koupí obchodního závodu

Mgr. Jiří Dostál

V Praze 2015

Rozdíly mezi úplatným převodem podílu v obchodní korporaci a koupí obchodního závodu

Differences between the transfer of shares in a business corporation for consideration and the purchase the business establishment

Souhrn

Předmětem diplomové práce na téma „Rozdíly mezi úplatným převodem podílu v obchodní korporaci a koupí obchodního závodu“ je vysvětlení a porovnání dvou právních institutů, které jsou v praxi často používány za účelem změny majetkové či vlastnické struktury v obchodní korporaci. V práci jsou rozebrány nejdůležitější aspekty, které musí být zohledněny při těchto transakcích. Jedná se o hlediska právní, účetní a daňová, která by si zodpovědný prodávající či kupující měl posoudit s ohledem na cíl, kterého chce transakcí dosáhnout, před samotným započítáním dispozice s podílem v obchodní korporaci či obchodním závodem. V praktické části práce jsou uvedeny příklady či odkazy na ně vyplývající zejména z judikatury vyšších soudů, které dokreslují nejen následky, ale i náhled těchto soudů, jež je od 1.1.2014 pramenem práva, na aspekty jednotlivých kroků uskutečňovaných při převodech podílu či obchodního závodu. Dále praktická část obsahuje i konkrétní způsoby zaúčtování a daně vztahující se k těmto transakcím.

Klíčová slova: podíl, obchodní korporace, obchodní závod, koupě, operace s obchodním závodem, smlouva, kupní cena, daně, společník,

Cíl práce

Dílčím cílem této diplomové práce je definovat a charakterizovat základní způsoby a pojmové znaky převodu obchodních korporací či jejich částí ve světle nové právní úpravy soukromého práva v České republice účinné od 1.1.2014, včetně vyjasnění daňových konsekvencí spojených s jednotlivými způsoby převodu. Hlavním cílem je pak zjištění, zda přijatá právní úprava je dostatečná, tedy reguluje možné způsoby a situace vznikající v rámci převodu obchodních korporací či jejich částí, tak aby přispěla k právní jistotě účastníků těchto transakcí a byla v souladu s daňovými zákony.

Dalším z cílů je zjistit, a na konkrétních případech demonstrovat případné zjištěné nedostatky přijaté právní úpravy a nastínit možná řešení, která by přispěla k větší právní jistotě a daňové optimalizaci těchto transakcí.

Metodika práce

Stěžejními metodami teoretické části práce je kompilace a analýza relevantních právních předpisů České republiky, definice a rozbor důležitých pojmů včetně vyjádření zásad, na kterých spočívá převod obchodní korporace či její části a to buď formou podílu či jejího jmění ve formě obchodní závodu. K hlubšímu pochopení předmětu práce v širších souvislostech bude kromě odborné literatury a důvodových zpráv k jednotlivým zákonům použita i související judikatura.

Metoda komparace i jak vychází z názvu práce samotné bude z podstatné části zaměřena na porovnání dvou právních institutů a to úplatného převodu podílu a koupě obchodního závodu. Jelikož se v praxi nevyskytuje převod obchodního závodu formou darování, resp. bezúplatně, byl z důvodu možnosti porovnání zvolen převod podílu za úplatu.

Dále se diplomová práce bude zabývat charakteristickými rysy zkoumané problematiky s důrazem na rozbor dílčích otázek týkajících se podílu v jednotlivých obchodních korporacích a obchodního závodu jako takového. Následně budou analyzovány daňové otázky související s předmětnou majetkovou dispozicí ve vztahu

k prodávajícímu, kupujícímu, ale i k obchodní korporaci, jejíž podíl, resp. obchodní závod se bude převádět.

Systematika práce je odrazem obvyklého postupu při úplatné změně vlastnické, resp. majetkové struktury v obchodní korporaci, když jsou nejprve obecně řešeny způsoby převodu a s tím související daňové dopady těchto právních jednání.

Praktická část diplomové práce se bude odrážet v příkladech z praxe za účelem snazší představy využití jednotlivých forem převodu a s nimi souvisejících skutečností, když zároveň bude prubířským kamenem její funkčnosti.

Syntézou zjištěných informací v předchozích částech práce lze v rámci závěru práce zodpovědět hypotézy dané v jejím cíli a to zejména zda přijatá právní úprava je komplexní a je schopna reagovat a regulovat společenské situace předmětu zkoumání a dále porovnání rozdílů mezi zkoumanými způsoby změny vlastnické, resp. majetkové struktury obchodní korporace.

Zhodnocení výsledků

Právní úprava obsažená v civilním právu týkající se úplatného převodu podílu v obchodní korporaci a koupě závodu účinná v naší zemi od 1.1.2014 navazuje na úpravu obsaženou zejména v obchodním zákoníku, nicméně s novými prvky na komplexním filozofickém základě vyrůstajícím z občanského zákoníku (zákona č. 89/2012 Sb.).

Právní rozdíly mezi převodem podílu v obchodní korporaci a koupí závodu pramení zejména ze změn ve vztahu ke korporaci, jejíž podíl, resp. závod je zcizován. Při převodu podílu se mění osobní substrát, když se majetku společnosti tato změna nijak nedotkne, a projeví se pouze v zápise v obchodním rejstříku. Oproti tomu se koupě závodu v zápise v obchodním rejstříku neprojeví, nicméně by do sbírky listin vedené rejstříkovým soudem měl být vložen zápis o předání závodu. Značný vliv bude mít však koupě závodu na účetnictví, kdy se budou muset zaúčtovat změny veškerých majetkových položek tvořících obchodní závod.

Další odlišnosti lze částečně shledat i ve způsobu převodu. Jak podíl tak obchodní závod se převádějí smlouvou a mají svá specifika. U koupě obchodního závodu se

nevyžaduje písemná smlouva a účinnosti převod nabývá až vložení zápisu o předání závodu do sbírky listin. U převodu podílu v s.r.o., není-li představován kmenovým listem, je obligatorně požadována písemná forma smlouvy s úředně ověřenými podpisy, když k účinnosti smlouvy dochází uzavřením této smlouvy a účinky vůči společnosti nastávají až jejím doručením společnosti. U akciové společnosti u akcií na jméno je ještě vyžadován kromě smlouvy, která nemusí být písemná, rubopis na převáděné akcií atd.

V daňových souvislostech se převod podílu taktéž jeví méně náročný, neboť převod se bude řešit maximálně v rámci daně z příjmu, nebude-li tento od daně osvobozen. Naopak koupě obchodního závodu může podléhat jak dani z příjmu, tak i dani z nabytí nemovitých věcí, dani z nemovitých věcí, dani silniční. Nabyvatel se bude taktéž muset přihlásit, je-li prodávající plátcem daně z přidané hodnoty, k platbě této daně.

Jak vyplývá i z prvního odstavce této kapitoly a kapitoly předcházející, je současná právní úprava vybudována na myšlenkovém základu postaveném výrazně na dispozitivnosti právní úpravy, tedy smluvní volnosti stran, která však na druhé straně bylo lze snižovat právní jistotu a to jak účastníků smluvních vztahů, tak osob těmito právními vztahy ovlivněnými. Autor této práce vytýká současné právní úpravě neurčitost ve vztahu k obsahu obchodního závodu, tzn. toho, co tvoří závod jako takový a co by tak mělo být předmětem převodu. Zákonodárce nabízí několik možností určení tohoto obsahu, např. odkazem na vůli prodávajícího, jeho účetní záznamy, zápis o předání závodu, u kterého však nestanoví definitivní závěr o jeho závaznosti. Tato nejistota může generovat soudní spory týkající se obsahu obchodního závodu, a to nejen ve vztahu k účastníkům převodu.

Převod podílu v rámci nové právní úpravy i na základě zákona č. 134/2013 Sb., o některých opatřeních ke zvýšení transparentnosti akciových společností a o změně dalších zákonů, přispěl k snazší (např. ve vztahu převodu mezi společníky s.r.o.) a transparentnější (akcie na majitele) možnosti převodu. Nicméně i omezení převodu podílu na základě smluv mezi společníky se potencionální kupující dostává do nejistého postavení, která by však mělo být zhojeno ustanoveními týkajícími se nabytí vlastnictví v dobré víře (§§ 1109 a násl. NOZ).

Odstranění problematických záležitostí by dle autora práce bylo možné pouze explicitním zákonným vyjádřením povinností, resp. kogentnosti ve vztahu ke zcela

přesnému určení obsahu obchodního závodu ve smlouvě či zápisu o předání závodu, který by byl předmětem převodu. Ve vztahu k převodu podílu by měly být vyloučeny omezení převodu, které nejsou uvedeny ve společenské smlouvě, resp. stanovách, případně jinak zveřejněny v obchodním rejstříku či jiném veřejném registru.

Seznam použité literatury

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, Praha: nakladatelství ANAG, 2012.

Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb. obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), Praha: nakladatelství ANAG, 2012.

Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P., Šuk, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1.vydání. Praha: C. H. Beck, 2013.

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I*. Praha: Wolter Kluwer, a. s., 2014.

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. Zuklínová, M.a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II*. Praha: Wolter Kluwer, a. s., 2014.

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. Zuklínová, M.a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V*. Praha: Wolter Kluwer, a. s., 2014.

Dvořák, T. *Společnost s ručením omezeným*. Praha. Wolters Kluwer, a.s., 2014.

Černý, M.: Rozdíly mezi smlouvou o převodu obchodního podílu a smlouvou o prodeji podniku, In Acta Universitatis Olomouensis -Iuridica 0, 1998, Univerzita Palackého v Olomouci, ISBN 8070678305.

Valentová Worschová, K. *Ocenění obchodních a vypořádacích podílů* (cit. 13.3.2015 Dostupné z: <http://www.ocenovani-podniku.cz/oceneni-obchodnich-vyporadacich-podilu>

Rámeš, I. *Převod obchodního podílu v s.r.o.* (cit. 13.3.2015), Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/prevod-obchodniho-podilu-v-sro-50176.html>

Pilařová, I., *Ukončení účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným - prodej obchodního podílu* Zdroj Účetnictví v praxi 2010/8. Publikováno 5.8.2010. účetní kavárna [online] (cit. 19.3.2015). Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d25831v34191-ukonceni-ucasti-spolecnika-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-prodej/>

Děrgel, M. *Prodej podniku*. Publikováno 1.6.2007. mzdová praxe [online] (cit. 22.3.2015). Dostupné z: <http://www.mzdovapraxe.cz/archiv/dokument/doc-d2248v2991-prodej-podniku/>

Děrgel, M. *Prodej podniku v daních - 1. Část*. Publikováno 2.11.2007. daňáři online [online] (cit. 22.3.2015). Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d2749v3567-prodej-podniku-v-danich-1-cast/>

Bonaventura, J. *Problematika zdanění příjmů z prodeje fyzickou osobou (poplatníkem uplatňujícím výdaje procentem z příjmů) a uplatnění souvisejících výdajů*. Publikováno 5. 9. 2011. účetní portál.cz [online] (cit. 22.3.2015). Dostupné z: <http://www.ucetni-portal.cz/problematika-zdaneni-prijmu-z-prodeje-fyzickou-osobou-poplatnikem-uplatnujicim-vydaje-procentem-z-prijmu-a-uplatneni-souvisejicich-vydaju-19-v.html>

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. 7. 2004 sp.zn. 22 Cdo 700/2004

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2014 sp.zn. 22 Cdo 2498/2013

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 18. 4. 2005 sp.zn. 22 Cdo 2296/2004

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2008 sp.zn. 29 Cdo 646/2008

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2002 sp.zn. 29 Odo 314/2001

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. 2. 2006 sp.zn. 29 Odo 970/2005

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2010 sp.zn. 29 Cdo 5452/2008

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. 10. 2006 sp.zn. 29 Odo 331/2006

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 4. 4. 2011 sp.zn. 22 Cdo 2045/2009